

Comhairle Siorrachd Àir a Deas

Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Àir a Deas 2014 gu 2017

Thathar air am plana seo ullachadh fo Earrann 3 d'Achd na Gàidhlig (Alba) 2005, agus chaidh aonta a chur ris le Bòrd na Gàidhlig air 3 Dùbhlachd 2014.

FACAL-TOISICH

Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas air am Plana Gàidhlig aice a chur ri chèile a rèir feumalachdan Achd na Gàidhlig (Alba) agus tha e a' mineachadh mar a chuireas sinn a' Ghàidhlig air adhart agus mar a chleachdas sinn i air feadh na sgìre. Tha rùn aig a' Chomhairle obrachadh le Bòrd na Gàidhlig agus leis a' choimhearsnachd againn gus a' chiad Phlana Ghàidhlig aice a thoirt gu buil a rèir Achd 2005.

Tha a' Chomhairle mothachail air cuideam na Gàidhlig don chultar agus don dualchas nàiseanta againn agus tha i a' cur fàilte air a' chothrom cur ri mothachadh agus cuideachadh gus cànan, dualchas is cultar na Gàidhlig a dhaingneachadh is a leasachadh don ghinealach a tha ann an-dràsta agus don fheadhainn ri thighinn.

Tha Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Àir 2014 gu 2017 a' leigeil fhaicinn mar a bheir sinn an obair againn air adhart gus taic a chur ri amasan Plana Nàiseanta na Gàidhlig sna trì bliadhna a tha romhainn gus na dleastanasan againn a thoirt a-mach ann an dòigh a chuireas cuideam air toradh gus a dhèanamh cinnteach gun aithnich na coimhearsnachdan agus an luchd-pàirteachaidh againn an t-adhartas againn gus Gàidhlig a chur air adhart agus a chleachdadh.

Cuiridh Plana Gàidhlig na Comhairle ri àrdachadh ìomhaigh is follaiseachd na Gàidhlig air feadh na dùthcha agus na sgìre le bhith a' sgaoileadh deagh-chleachdaidh, goireasan Gàidhlig agus ceanglaichean is lionraidhean bhuidhnean saor-thoileach Gàidhlig.

Cuiridh am Plana agus na gnìomhan na lùib ri Ro-innleachd Co-ionannachd is Eugsamhlachd 2013 aig a' Chomhairle, a mhìnicheas an rùn a tha againn ris na prionnsapalan coitcheann mu chothrom na Fèinne, cho-ionannachd agus chòraichean daonna agus a dh'fheuchas ris na prionnsapalan seo a chur an gnìomh anns gach nì a nì sinn mar cheannard air a' choimhearsnachd, sholaraiche sheirbheisean, ùghdarras-foghlaim agus mar fhastaidhear.

Le bhith a' toirt a' Phlana Ghàidhlig againn a-steach ann an obair na Comhairle mu cho-ionannachd is eugsamhlachd, tha sinn mothachail air a' phrionnsapal mu spèis cho-ionann agus nì sinn cinnteach gun tèid an obair chudromach seo a sgaoileadh air feadh na Comhairle air fad.

Ged nach eil sinn ach air tòiseachadh, tha e mar amas aig a' Chomhairle leigeil fhaicinn tro seo, agus tro ath-bhreithneachadh air a' Phlana san àm air thoiseach, gu bheil i a' luachadh na Gàidhlig agus na chuireas luchd na Gàidhlig ris na coimhearsnachdan againn. Is e facal-suaicheantais na Comhairle "Ne'er forget the People" agus tha a' Chomhairle a' gabhail a-steach ri seo frithealadh air feuman luchd-fuirich is luchd-tadhail le Gàidhlig agus cruthachadh chothroman don fheadhainn aig a bheil ùidh sa Gàidhlig a' Ghàidhlig a chleachdadh bho latha gu latha.

An Comhairliche Rita Miller

Ceannard Sheirbheisean Sòisealta
Comhairle Siorrachd Àir a Deas

Clàr

Caibideil	Earrann		Td.
	1	Giorrachadh	3
	2	Structar a' Phlana Ghàidhlig	4
Caibideil 1	3	Ro-ràdh	5
	4	Aonta ris a' Phlana Ghàidhlig againn	5
	5	Tuairisgeul mun ùghdarras phoblach	5
	6	Gàidhlig ann an raon-obrachaidh an ùghdarrais	9
Caibideil 2	7	Gealltanasan Bunaiteach	18
	8	Ìomhaigh	19
	9	Conaltradh	21
	10	Foillseachaidhean	26
	11	Luchd-obrach	29
Caibideil 3	12	Buaidh aig Poileasaidh air Gàidhlig: A' toirt Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig gu buil	32
	13	Togail a' Chànain	33
	14	Cleachdadh a' Chànain	35
	15	Inbhe a' Chànain	37
	16	Corpas a' Chànain	38
Caibideil 4	17	Toirt gu Buil agus Dearcnachadh	39
	18	Fios Thugainn	41

1. Giorrachadh

- 1.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail gu bheil Gàidhlig na cuid gu math bunaiteach de dhualchas, de ìomhaigh nàiseanta agus de bheatha chultarail na h-Alba. Tha rùn aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas ris na h-amasan am broinn *Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig* agus tha i air na ceuman is tionnsgnaidhean a a tha a dhìth a chur an àite gus a dhèanamh cinnteach gum bi seasmhachd aig a' Ghàidhlig ann an Alba san ùine air thoiseach.
- 1.2 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas ag aithneachadh gu bheil suidheachadh na Gàidhlig cugallach agus ma thathar ri Gàidhlig a thoirt air ais mar chànan beò ann an Alba gum bi feum air oidhirp còmhla bhon riaghaltas, bho na roinnean poblach is prìobhaideach, bho bhuidhnean-coimhearsnachd agus bho luchd-labhairt gus:
  - *cur ri inbhe na Gàidhlig;*
  - *togail is ionnsachadh na Gàidhlig a chur air adhart;*
  - *barrachd de chleachdadh na Gàidhlig a bhrosnachadh.*
- 1.3 Thathar air Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Àir a Deas ullachadh a rèir Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha e a' nochdadh mar a chleachdas sinn a' Ghàidhlig ann an obrachadh nan dleastanasan againn, mar a nì sinn cleachdadh na Gàidhlig comasach nuair a thathar ann an conaltradh ris a' phoball is ri luchd-pàirteachaidh agus mar a chuireas sinn a' Ghàidhlig air adhart agus a leasaicheas sinn i tro cheuman iomchaidh a tha mothachail air dualchas a' chànan san sgìre agus mar a thathar ga cleachdadh innte an-dràsta fhèin.
- 1.4 Thathar air Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Àir a Deas ullachadh a rèir nan slatan-tomhais reachdail ann an Achd 2005, agus le mothachadh do Phlana Nàiseanta na Gàidhlig agus don Stiùireadh air Cruthachadh nam Planaichean Gàidhlig.

2. Structar a' Phlana Ghàidhlig

Is iad mìrean bunaiteach a' Phlana Ghàidhlig againn:

Caibideil 1 – Ro-ràdh

Tha a' chaibideil seo a' toirt seachad fiosrachaidh mun eachdraidh agus mun t-suidheachadh a thaobh ullachadh nam Planaichean Gàidhlig fo Achd 2005 agus structar phrìomh raointean-obrachaidh Chomhairle Siorrachd Àir a Deas. Tha i cuideachd a' toirt giorrachaidh air àireamhan luchd-labhairt na Gàidhlig.

Caibideil 2 – Gealltanasan Bunaiteach

Tha a' chaibideil seo ag innse mar a chleachdas agus mar a cheadaicheas a' Chomhairle cleachdadh na Gàidhlig nar cuid obrach. Tha i a' sealltainn air raointean-obrachaidh bhunaiteach mar ìomhaigh chorporra, soidhnichean, conaltradh ris a' phoball agus cleachdadh na Gàidhlig air an làrach-lìn againn. Tha a' chaibideil seo a' socrachadh na h-*ire as lugha* de dh'ullachadh Gàidhlig a tha sinn a' gealltainn a riarachadh ri linn don Phlana a bhith ann.

Caibideil 3 – Buaidh aig poileasaidh air Gàidhlig: a' toirt Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig gu buil

Tha a' chaibideil seo ag innse mar a chuidicheas a' Chomhairle gus *Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig* a thoirt gu buil. Tha i cuideachd a' sealltainn mar a tha san amharc againn cleachdadh na Gàidhlig a chur air adhart ann an dealbhadh is libhrigeadh nan seirbheisean againn mar as iomchaidh.

Caibideil 4 – Toirt gu Buil agus Dearcnachadh

Tha a' chaibideil seo ag innse mar a thèid coileanadh a' Phlana Ghàidhlig againn a thoirt air adhart, agus mar a thèid coileanadh is toraidhean a dhearnachadh.

CAIBIDEIL 1

3. RO-RÀDH

- 3.1 Ghabh Pàrlamaid na h-Alba ri Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 gus inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànan oifigeil ann an Alba dham bheilear a' gabhail an aon spèis ris a' Bheurla.
- 3.2 Aonan de na mìrean bunaiteach ann an Achd 2005 is e an t-ullachadh a' cur air chomas do Bhòrd na Gàidhlig iarraidh air ùghdarras poblach Planaichean Gàidhlig a chur ri chèile. Chaidh an t-ullachadh seo a dhealbhadh gus a dhèanamh cinnteach gun cuidich an roinn phoblach ann an Alba ann a bhith a' cruthachadh seasmhachd airson na Gàidhlig le bhith a' cur ri h-inbhe is ri h-iomhaigh agus a' cruthachadh chothroman practaigeach gus a cleachdadh.
- 3.3 Tha Achd 2005 a' toirt air buidhnean poblach ullachadh nam Planaichean Gàidhlig aca a thoirt do dh'aire nan uile le ùidh sa chùis. Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas air co-chomhairleachadh poblach a dhèanamh air dreachd a' Phlana Ghàidhlig aice sa gheamhradh 2013/14 agus beachdan a nochdadh rithe ri linn obair a' cho-chomhairleachaidh a chur anns an àireamh.

4. Aonta rid a' Phlana Ghàidhlig againn:

- 4.1 Chaidh aonta a chur ri Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Àir a Deas le Bòrd na Gàidhlig air 3 Dùbhlachd 2014.

5, Tuairisgeul mun ùghdarras poblach

5.1 Sgìre Siorrachd Àir a Deas

- 5.1.1 Tha Siorrachd Àir a Deas ann an ceann an iar-dheas na h-Alba anns a bheil 422 de mhìltean ceàrnach (1,222 cileameatairean ceàrnach). Tha an sgìre a' sìneadh bhon t-Sròn agus Symington sa cheann a tuath gu Baile na Tràgha agus Loch Rioghaine sa cheann a deas. Is iad na bailtean as motha Inbhir Àir, Prestabhaig, An t-Sròn, Am Magh Baoghail agus Inbhir Gharbhain.
- 5.1.2 Le slugh de 112,910¹, tha Siorrachd Àir a Deas ann an raon meadhanach ùghdarrasan ionadail na h-Alba a rèir àireamh an t-sluaigh agus meud an àite. Tha dùmhachd-sluaigh Siorrachd Àir a Deas de 92 neach gach cileameatair ceàrnach¹ nas ìsle na sgìreachdan Inbhir Àir a Tuath is an Ear taobh rithe, rud a nochdas gnè dhùthchail na sgìre.
- 5.1.3 Ann an 2035, thathar an dùil gun tuit slugh Siorrachd Àir a Deas 3% an taca ri àireamh an t-sluaigh ann an 2010. Chan eil an t-atharrachadh seo air a sgaoileadh gu cothrom thairis air na buidhnean-aoise eadar-dhealaichte ge-tà. Thathar an dùil gun lùghdaich àireamh na h-òigridh (0 – 15 bliadhna) ann an Siorrachd Àir a Deas 8% agus àireamh an t-sluaigh an ceann cosnadh le 9%. Thathar an dùil, ge-tà,

---

¹ Clàran Nàiseanta na h-Alba, 2012 Tomhas Àireamhan-sluaigh Meadhan na Bliadhna

gun èirich àireamh an t-sluaigh aig aois a' pheinnsein 14% mus bi 2035 ann. Nas cudromaiche fhathast, thathar an dùil gun èirich àireamh nan daoine aig aois 75 no nas sine le 70% gu mu 19,000 neach. Mar thoradh air seo, thathar an dùil gun èirich an ìre de dh'eisimeileachd bho 60% ann an 2010 gu 88% ann an 2035².

- 5.1.4 Math dh'fhaodte gun cuireadh seo an cèill le sluagh a' fàs nas aosta is nas aosta agus àireamh an t-sluaigh òg a' dol sìos gur dòcha gum bi ceistean ann a thaobh cur ri foghlam tro mheadhan na Gàidhlig. Tha rùn aig a' chomhairle, ge-tà, a bhith ma chuid de shealladh bòrd na Gàidhlig anns an ùine fhada airson nan ùghdarrasan poblach ann an Alba a bhith mar phàirt den fhrèam nàiseanta mu dhealbhachd-cànain a chuireas taic ri leasachadh na Gàidhlig, gus ullachadh na Gàidhlig a mheudachadh ceum air cheum ri tìde an taobh a-staigh nan ùghdarrasan poblach – air cho doirbh agus a bhiodh sin.
- 5.1.5 Tha a' chuid as motha den fheadhainn a tha a' fuireach ann an Siorrachd Àir a Deas geal is Albannach aig 89.5% agus geal is Breatannach aig 7.0%³.
- 5.1.6 An taca ri mòran cheàrnaidhean eile ann an Alba, tha dùil san fharsaingeachd aig an fheadhainn a tha a' fuireach ann an Siorrachd Àir a Deas ri beatha nas fhaide agus ìrean nas ìsle de dh'eucoir. Tha soirbheachadh-foghlaim anns an sgoil nas àirde na cuibheas na h-Alba. Tha ìrean cion-cosnaidh nas àirde na cuibheas na h-Alba. Tha am fios as ùire bho Chlàr na h-Alba mu Easbaidh Iomadach ann an 2012 a' leigeil fhaicinn gu bheil coimeas mòr a thaobh beairteas choimhearsnachdan ann an sgìre Siorrachd Àir a Deas, le easbaidh nach beag aig feadhainn agus feadhainn eile an ìre mhath beairteach. Tha tàbhachd aig a' chomhairle còmhla ri Luchd-dealbhadh Coimhearsnachd an aon chothrom a thoirt dhan a h-uile duine gus am bi a' chàileachd-beatha as fheàrr a ghabhas aca.
- 5.1.7 Airson fiosrachaidh air ainmean-àite Gàidhlig san sgìre, cleachdaibh an ceangal a leanas anns a bheil goireas le Iain Mac an Tàilleir air ainmean-àite: <http://www.scottish.parliament.uk/gd/visitandlearn/40900.aspx>

5.2 Comhairle Siorrachd Àir a Deas

- 5.2.1 Bha An Caol agus A' Charraig mar aonan den naoi deug de sgìrean riaghaltais ionadail ann an sgìre Chomhairle Roinneil Shrath Chluaidh bho 1975 gu 1996. Chuireadh às don sgìre ann an 1996 an dèidh ath-eagrachaidh air riaghaltais ionadail ann an Alba. Chaidh Comhairle Siorrachd Àir a Deas a chruthachadh leis na h-aon chrìochan ri Comhairle a' Chaoil agus na Carraige.
- 5.2.2 Tha Comhairle Siorrachd mar aon de na 32 ùghdarrasan ionadail aonadach ann an Alba. Tha raon sheirbheisean an urra rithe, foghlam, obair shòisealta, rianachd-sgudail, inbhean dealbhaidh is togail, taigheadas ro-innleachdail, teachd-a-steach is sochairean, slàinte na h-àrainneachd, spòrs, cur-seachadan, na h-ealain is cultar agus dealbhadh-èiginn.
- 5.2.3 Tha a' Chomhairle air a dèanamh suas de 30 Comhairlichean air an taghadh gu h-ionadail a' toirt a-steach ochd uàrdan. Is e a' Chomhairle buidheann-riaghlaidh airson co-dhùnaidhean ann an Siorrachd Àir a Deas agus mar thùs nan cumhachdan tiomnaichte gu lèir do na Comataidhean ro-innleachdail, na Fo-chomataidhean, Co-chomataidhean le Comhairlean eile, Bùird (ach a-mhàin Bùird-

² Clàran Nàiseanta na h-Alba, Tuairmse Àireamhan-sluaigh (stèidhichte air 2010)

³ Cunntas-sluaigh na h-Alba 2011

cheadachaidh agus Bùird-dhealbhadh). Tha Comataidhean na Comhairlean nam pannalan ainmichte. Is iad seo:

- Pannal Ceannais
- Pannal Sgrùdadh is Riaghlaidh
- Pannal Chom-pàirteachasan
- Pannal nam Modhan Poblach
- Pannal Sheirbheisean is Dèanadais
- Pannal Suidheachadh/Measadh nam Prìomh Oifigearan
- Pannal Athchuinge (caochladh)
- Pannal Riaghlaidh
- Pannal nan Adhbharan Coitcheann
- Pannal Sgrùdadh is Riaghladh Rianachd
- Pannal Dùthchail
- Pannal Ath-bhreithneachaidh Ionadail

Tha barrachd fiosrachaidh mu chruth is riaghladh na Comhairle ri fhaotainn air làrach-lìn na Comhairle tron cheangal a leanas:

<http://www.south-ayrshire.gov.uk/councillors/panels/>

5.2.4 Tha buidseat teachd-a-steach 2014/15 de £246m aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas agus tha i a' fastadh mu 5,100 de luchd-obrach sna Buidhnean-stiùiridh agus sna Seirbheisean-foghlaim a leanas:

- Goireasan, Riaghladh is Eagrachadh
- Eaconamaidh, Nàbaidheachd agus Àrainneachd

5.2.5 Tha Buidhnean-stiùiridh gan stiùireadh le Stiùiriche-gnìomha le taic bho Chinn nan Seirbheisean ris a bheil raointean sònraichte de sheirbheis an urra. Tha co-ionannachd is eugsamhlachd bho shealladh corporra an urra ri Ceannard Poileasaidh is Dèanadais. Is e Aonta Buil Shingilte (SOA) Siorrachd Àir a Deas am plana bunaiteach airson na Comhairle agus nan Com-pàirtichean ri Dealbhadh-coimhearsnachd aice agus tha i a' nochdadh na tha sinn ag iarraidh toirt gu buil airson nan coimhearsnachdan againn agus a chuireas cuideachd ri toraidhean nàiseanta Riaghaltas na h-Alba.

5.2.6 Tha an obair a bhios a' Chomhairle a' dèanamh gus taic a chur ris an SOA agus feumalachdan an luchd-fhuirich is an luchd-tadhail againn a thoirt a-mach ga nochdadh ann am Plana na Comhairle le Planaichean nam Buidhnean-stiùiridh a' toirt fios mu na dleastanasan sònraichte agus na planaichean-gnìomha aig seirbheisean, agus e ag èirigh às an t-sealladh agus às na luachan a tha aice.

5.2.7 le s sealladh na Comhairle is **“Siorrachd Àir a Deas a stèidheachadh mar a' choimhearsnachd as beothaile, as fharsainghe agus as seasmhaiche ann an Alba”**.

Tha mar bhunait ri seo luachan agus prionnsapalan bunaitich a tha a' cur mar fhiachaibh oirnn:

- Èisteachd agus na chluinneas sinn a chur anns an àireamh
- A bhith onorach, follaiseach agus misneachail nar cuid ghnòthaichean
- Obrachadh gu for-ghnìomhach ann an com-pàirteachas
- Co-ionannachd a chur air adhart le bhith a' toirt aghaidh air leth-bhreith agus ana-cothrom
- Amas air bàrr-feabhais
- Cruthaich seasmhachd airson na sgìre san ùine air thoiseach

5.2.8 Le bhith a' cur co-ionannachd is eugsamhlachd air adhart ann an Siorrachd Àir a Deas, tha rùn slàn aig a' Chomhairle ris na prionnsapalan coitcheann de chothrom na Fèinne, co-ionannachd agus còraichean daonna agus bidh i a' feuchainn ris na prionnsapalan seo a chur a chur an gnìomh anns gach nì a nì i mar a leanas:

- a' seasamh ri leth-bhreith, sàrachadh agus ìobrachas mì-laghail agus a' cur às dhaibh nuair as urrainn dhi;
- a bhith farsaing, cothromach agus follaiseach anns gach nì a nì i;
- a' seasamh ri leth-bhreith agus a' cur tuigse is farsaingeachd air adhart; agus
- a' cur comhairle agus a' ceangal ri luchd-cleachdaidh sheirbheisean agus ri luchd-obrach

5.2.9 Sa Ghiblean 2013, dh'fhoillsich a' Chomhairle an Ro-innleachd aice mu Cho-ionannachd is Eugsamhlachd a nochdas an dòigh-dèiligidh aice mu cho-ionannachd is eugsamhlachd agus a tha a' toirt fios ann am mionaideachd mu ullachaidhean na Comhairle gus na feumalachdan ann an Achd Co-ionannachd 2010 agus Riaghailtean Achd Co-ionannachd 2010 (Dleastanasan Sònraichte) (Alba) a thoirt a-mach.

5.2.10 Tha an Ro-innleachd a' mìneachadh nan dleastanasan seo a bharrachd air fiosrachadh nas mionaidiche air:

- mar a tha co-ionannachd an lùib a h-uile nì a bhios a' Chomhairle a' dèanamh (a' mhòr-chuid); agus
- na leasachaidhean agus na h-atharrachaidhean bhon obair a tha i a' toirt air adhart gus na feumalachdan is tàbhachdan a thaobh co-ionannachd is eugsamhlachd air an sònrachadh leis na coimhearsnachdan aice a thoirt a-mach (toraidhean co-ionannachd).

5.2.11 Fhuair a' Chomhairle fios mun fheum a tha aice Dreachd-phlana Gàidhlig a chur ri chèile nuair a bha leasachadh Ro-innleachd Co-ionannachd is Eugsamhlachd ullamh agus mar sin robh e comasach a chur a-steach aig an àm. Chì sinn am Plana seo, ge-tà, mar a bhith a' cur ri obair mòr-chuid, co-ionannachd is eugsamhlachd na Comhairle, gus Siorrachd Àir a Deas a dhèanamh na coimhearsnachd nas cothromaiche, nas fharsainghe agus nas fhlulangaiche.

6. Gàidhlig ann an Raon-obrachaidh an ùghdarrais

6.1 Comas Gàidhlig ann an Siorrachd Àir a Deas

6.1.1 Is e an ìre de shluagh Siorrachd Àir a Deas bho aois 3 suas a bhruidhneas Gàidhlig 0.4% (387 neach), agus tha comas Gàidhlig aig 0.7% (733 neach). Tha seo a' leigeil fhaicinn ann an Siorrachd Àir a Deas gur h-e àireamh luchd-labhairt na Gàidhlig, mar cheudachd den t-sluagh air fad, an ceathramh as ìsle ann an Alba. Tha an clàr a leanas a' toirt fios ann am barrachd mionaideachd:

Clàr 1: Àireamh nan Daoine bho aois 3 suas aig a bheil Comas Gàidhlig³

Comharradh	Siorr. Àir D (Àireamh)	Siorr. Àir D (%)	Alba (Àireamh)	Alba (%)
A' bruidhinn, a' leughadh is a' sgrìobhadh Gàidhlig	213	0.2%	32,191	0.6%
A' bruidhinn ach chan eil a' leughadh no a' sgrìobhadh Gàidhlig	134	0.1%	18,966	0.4%
A' bruidhinn is a' leughadh ach chan eil a' sgrìobhadh Gàidhlig	40	0.0%	6,218	0.1%
Àireamh Iomlan nan Daoine aig Aois 3+ a Bhruidhneas Gàidhlig	387	0.4%	57,375	1.1%
A' leughadh ach chan eil a' bruidhinn no a' sgrìobhadh Gàidhlig	58	0.1%	4,646	0.1%
A' tuigsinn ach chan eil a' bruidhinn, a' leughadh no a' sgrìobhadh Gàidhlig	261	0.2%	23,357	0.5%
Measgachadh eile de chomas Gàidhlig	27	0.0%	1,678	0.0%
Àireamh Iomlan nan Daoine aig Aois 3+ le comas Gàidhlig (tuigse san àireamh)	733	0.7%	87,056	1.7%
Gun Chomas ann an Gàidhlig	108,805	99.3%	5,031,167	98.3%
A h-Uile Duine aig Aois 3+	109,538	100.0%	5,118,223	100.0%

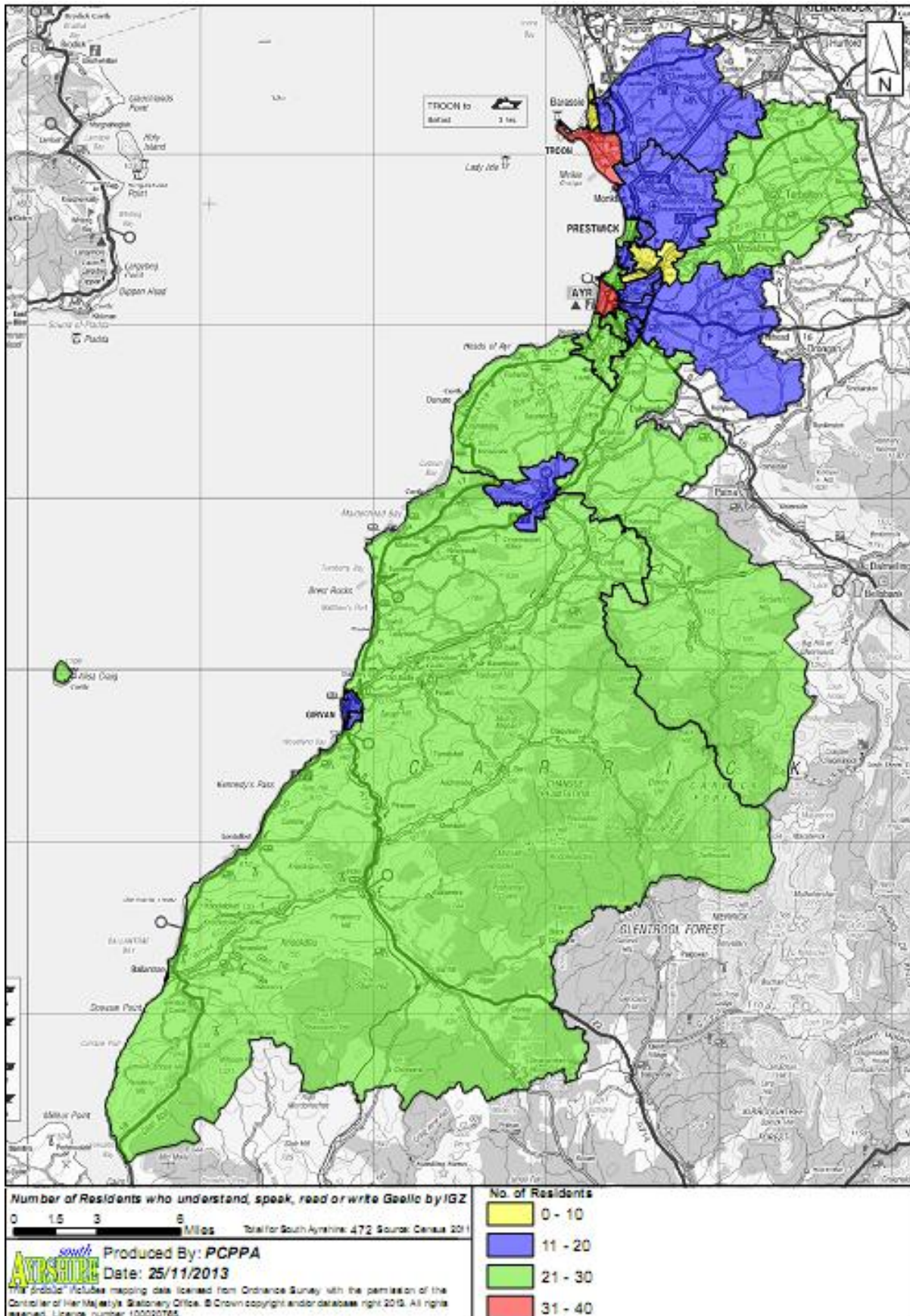
- 6.1.2 A' sealltainn air comasan Gàidhlig ann an Siorrachd Àir a Deas sna deich bliadhna a chaidh seachad (Clàr 2 gu h-ìseal), tha lùghdachadh air a bhith ann anns gach seòrsa ach a-mhàin àireamh nan daoine le tuigsinn air a' Ghàidhlig gu ìre air choreigin. Chuireadh seo an cèill gu bheil àrdachadh air a bhith ann air mothachadh air a' Ghàidhlig ach tha nas lugha de dhaoine comasach air conaltradh (bruidhinn, leughadh no sgrìobhadh) a dhèanamh ann an Gàidhlig ann an Siorrachd Àir a Deas.
- 6.1.3 Is e an t-adhbhar ris an diofar seo eadar eòlas agus tuigse gu bheil a' cheist Ghàidhlig ann an ceisteachan Cunntas-sluaigh 2011 rud beag diofraichte ris a' cheist Ghàidhlig ann an ceisteachan Cunntas-sluaigh 2001. Ann an 2001, chaidh iarraidh air luchd-freagairt cur an cèill an robh iad a' tuigsinn Gàidhlig **'air a labhairt'** agus ann an 2011, chaidh iarraidh air luchd-freagairt an robh iad a' tuigsinn Gàidhlig.
- 6.1.4 Mar sin dheth, gus cur air chomas dhuinn coimeas a dhèanamh air an atharrachadh eadar 2001 agus 2011 den fheadhainn a nì conaltradh ann an Gàidhlig, dh'fhàg sinn às na daoine sin aig nach eil ach 'tuigse' air a' Ghàidhlig.
- 6.1.5 Tha Clàr 2 a' cur cuideim air an lùghdachadh air na daoine sin le comas ann am bruidhinn, ann an leughadh agus sgrìobhadh Gàidhlig bho 514 ann an 2001 gu 472 ann an 2011.
- 6.1.6 Tha suidheachaidhean an 472 de shluagh Siorrachd Àir a Deas a nì conaltradh ann an Gàidhlig (a' bruidhinn, a' leughadh no a' sgrìobhadh Gàidhlig) gan toirt air a' mhapa gu h-ìseal:

Clàr 2: Coimeas eadar fios ann an Cunntas 2001 agus Cunntas 2011

Comharradh	Cunntas 2001	Cunntas 2011	Atharrachadh mar Cheudachd
Luchd-labhairt Gàidhlig*	423	387	- 8.5
Luchd-leughaidh Gàidhlig*	339	311	- 8.2
Daoine a sgrìobhas Gàidhlig*	221	213	- 3.6
Daoine aig a bheil eòlas air Gàidhlig gu ìre air choreigin (bruidhinn, leughadh is sgrìobhadh anns an àireamh)	514	472	- 8.2
Daoine aig a bheil eòlas air Gàidhlig gu ìre air choreigin (bruidhinn, leughadh, sgrìobhadh agus tuigsinn anns an àireamh)	661	733	+ 10.9

*faodar daoine a chunntas barrachd is aon turas mar a thathar a' sealltainn ann an Clàr 1 gu h-àrd (a' bruidhinn, a' leughadh agus a' sgrìobhadh Gàidhlig)

Suidheachaidhean slugh Siorrachd Àir a Deas a nì conaltradh ann an Gàidhlig (a' bruidhinn, a' leughadh no a' sgrìobhadh Gàidhlig).

6.2 Comasan Gàidhlig anns an ùghdarras phoblach:

- 6.2.1 Chan eil dreuchdan sam bith aig a' Chomhairle an-dràsta far a bheil cleachdadh na Gàidhlig na dhleastanas ainmichte, deatamach no ion-mhiannaichte.
- 6.2.2 A thaobh comasan Gàidhlig an luchd-obrach againn, bidh sinn a' dèanamh an ath sgrùdaidh air an luchd-obrach againn sa chiad bhliadhna den Phlana agus, a rèir an dòigh-dèiligidh againn mu cho-ionannachd is eugsamhlachd, nì sinn sgrùdadh air comasan an luchd-obrach a thaobh cànan an-dràsta agus air an ùidh a tha aca barrachd comais ann an cànan a thogail, Gàidhlig, Cànan Chomharraidhean Bhreatainn agus Conaltradh nam Bodhar is nan Dall nam measg.
- 6.2.3 Bheir an sgrùdadh seo chan e a-mhàin fios mu chànan gus taic a chur ri leasachadh comas an luchd-obrach ach mu leasachadh pearsanta cuideachd gus crutha a chur air ar cuid trèanaidh ann an seirbheisean sònraichte.

6.3 Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann an Siorrachd Àir a Deas:

- 6.3.1 Chan eil clann sam bith ann am Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann an Siorrachd Àir a Deas an-dràsta. Tha ùine nach beag air a bhith ann bho fhuairleadh iarrtasan airson foghlaim tro mheadhan na Gàidhlig agus aig an àm sin chaidh ullachaidhean a chur an àite gus còmhaidh a thoirt do chlann-sgoile gus frithealadh air clasaichean ann am Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann am Bun-sgoil Onthank ann an Siorrachd Àir an Ear.
- 6.3.2 Chan eil teagasg foirmeil de dh'fhoghlam tro mheadhan na Gàidhlig no clasaichean do luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig ann an Seirbheisean-foghlaim Siorrachd Àir a Deas an-dràsta. Nì sinn sgrùdadh air gnìomhachdan sgoiltean is bhuidhnean, ge-tà, gus faighinn a-mach a bheil ullachaidhean neo-fhoirmeil a thaobh teagaisg ann an sgoiltean fa leth. Bheir an sgrùdadh seo beachd cuideachd air leasachadh air gnìomhachdan na sgoiltean gus Foghlam Gàidhlig a thoirt a-steach.

6.4 Foghlam anns an Sgoil

- 6.4.1 Dh'aontaich a' Chomhairle o chionn ghoirid Acadamaidh Inbhir Àir a thogail às ùr aig suidheachadh ùr ann an Inbhir Àir agus thèid an cothrom a ghabhail beachdachadh air aonad Gàidhlig a stèidheachadh air àrainn na sgoile uire. Tha a' Chomhairle a' cur ri iarrtas-maoineachaidh airson Riaghaltas na h-Alba an-dràsta airson aonad-foghlaim ri bhith stèidhichte ann an Acadamaidh Inbhir Àir le beachd Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a thoirt seachad an dà chuid ann an Inbhir Àir agus sgoiltean air a' bhlàr-a-muigh. .
- 6.4.2 A bharrachd air an ullachadh ann an com-pàirteachas air a bheil iomradh gu h-àrd, mar thaic ri leasachadh air foghlam Gàidhlig sna tràth-bhliadhnaichean agus sa bhun-sgoil ann an an Siorrachd Àir a Deas, thathar air tòiseachadh air pròiseact le Comhairle na Gàidhealtachd. Obair. Sa phròiseact seo bidh ceangal ri aon bhun-sgoil a chuireas ri leasachadh air foghlam Gàidhlig ann an ionadan-foghlaim eile (an dà chuid tràth-bhliadhnaichean agus bun-sgoiltean) san sgìre. Le bhith ag aithneachadh gun cuir comas ann an cànan taic ri ìrean de shoirbheachadh, thèid am pròiseact seo a thoirt gu buil ann an seisean 2014/15 agus a mheasadh an dèidh sin le beachd a shìneadh barrachd thar an ùghdarras sna seiseanan/bliadhnaichean ri tighinn.

- 6.4.3 Gus mothachadh air Gàidhlig a bhrosnachadh ann an sgoiltean agus ionadan nan tràth-bhliadhnaichean, feuchaidh sinn ri ceòl is seinn na Gàidhlig a leudachadh anns a' chlàr-oideachaidh, mar eisimpleir, bidh Co-òrdanaichean Cultarail a' brosnachadh ceòl is seinn na Gàidhlig ann an ionadan ri linn seisean 2014/15.
- 6.4.4 Cuiridh sinn Goireas Gàidhlig air bhonn air dòigh-rianachd nan sgoiltean againn air an Lìon: GLOW, mar eisimpleir, planaichean leasan agus stuth-obrach clann-sgoile. Tha goireas-ionnsachaidh ùr ann cuideachd a bhios ri fhaotainn air feadh na dùthcha bhon Fhaoilleach 2014 a bhiodh san amharc againn comharrachadh air an dà chuid GLOW agus Seirbheis-rianachd nan Leabharlannan.
- 6.4.5 Brosnaichidh sinn obrachadh eadar na ginealaichean ann an sgoiltean nuair a bhios ceanglaichean ri buidhnean saor-thoileach Gàidhlig air a bhith air an stèidheachadh.

6.5 Ionnsachadh air a Stèidheachadh anns a' Choimhearsnachd

- 6.5.1 Chan eil foghlam foirmeil Gàidhlig air a stèidheachadh anns a' choimhearsnachd an-dràsta. Chan eil de chomas aig Seirbheis Ionnsachaidh agus Leasachaidh Choimhearsnachdan tionnsgnadh ùr Gàidhlig sam bith a thoirt a-steach. Nuair as iomchaidh, ge-tà, gabhaidh an t-seirbheis an cothrom Gàidhlig a thoirt a-steach na cuid obrach le daoine òga, mar eisimpleir, ceòl Gàidhlig a thoirt a-steach ann an comharrachadh tachartasan soirbheachaidh.
- 6.5.2 Tha ceanglaichean gu math stèidhichte aig a' Chomhairle ri Oilthigh Taobh an Iar na h-Alba agus gabhaidh i an cothrom beachdachadh air roghainnean mu obrachadh ann an com-pàirteachas gus a' Ghàidhlig a chur air adhart.

6.6 Gàidhlig anns a' Choimhearsnachd

- 6.6.1 Ged as e Glaschu prìomh ionad buidhnean-coimhearsnachd agus imeachdan Gàidhlig, ri linn don Phlana a bhith ann nì sinn ceangal ri Bòrd na Gàidhlig agus buidhnean-coimhearsnachd gus ceanglaichean a chruthachadh agus math dh'fhaodte com-pàirteachas ann am pròiseactan a tha agus a bhios ann. Ri linn àm a' cho-chomhairleachaidh phoblaich, choinnich buidheann bheag dhaoine le eòlas air a' Ghàidhlig ri luchd-stiùiridh gus deasbad air mar a dh'fhaodadh iad a' Chomhairle a chuideachadh ann a bhith a' cur na Gàidhlig air adhart anns na coimhearsnachdan aice. Tha oifigearan aig a' Chomhairle air tairgse a thoirt taic is cuideachadh a thoirt do na daoine seo gus a bhith nam buidheann-coimhearsnachd shaor-thoileach agus cothrom fhaighinn air tabhartasan a tha rim faotainn mar thaic ris an leasachadh aca agus ri obrachadh leis a' Chomhairle.
- 6.6.2 A bharrachd air na tha ann gu h-àrd, nì sinn sgrùdadh air tachartasan is tionnsgnaidhean a chuireas ri mothachadh le buidhnean saor-thoileach san sgìre ris a bheil ceanglaichean aca, mar eisimpleir:
- Gnìomh Saor-thoileach Siorrachd Àir a Deas
  - Ailsa Horizons ann am Baile Gharbhain mu Phròiseactan ann an Turasachd Chultarail
  - Cothroman ann an Cluaineas air obair eadar na ginealaichean

6.6.3 Tha a' Chomhairle mothachail gur h-e cànan sònraichte a th' ann an Gàidhlig dha bheil spèis mar aonan de chànanan na coimhearsnachd aice. Airson daoine sa choimhearsnachd againn a dh'iarras eadar-mhìneachadh is eadar-theangachadh Gàidhlig, tha sinn a' cleachdadh farsaingeachd bhuidhnean an sàs ann an eadar-mhìneachadh is eadar-theangachadh, seirbheisean air fòn, air an lìon nam measg, a rèir nan ullachaidhean stèidhichte againn mu chànanan eile.

6.7 Gàidhlig anns a' Chomhairle

Seirbheisean nan Leabharlannan

6.7.1 Tha Seirbheisean nan Leabharlannan againn gu math taiceil ri feumalachdan nan coimhearsnachdan againn agus shoirbhich gu math leotha ann a bhith a' cleachdadh teicneòlais ùir gus ionnsachadh a libhrigeadh ann an dòigh a tha na fhealla-dhà, càirdeil agus neo-fhoirmeil.

6.7.2 Tha leabharlannan uile Siorrachd Àir a Deas a' toirt seachad cothrom an-asgaidh air an lìon do luchd-cleachdaidh nan leabharlannan agus cothrom air caochladh roghainnean ann am foghlam neo-fhoirmeil, mar eisimpleir <http://learngaelic.net/> Is e an Cybercentre (stèidhichte ann an leabharlann Charneigie) am prìomh Ionad-foghlaim againn agus tha e a' tairgse a rèir sin raon nas fharsainge de roghainnean ann am foghlam foirmeil is neo-fhoirmeil na na tha sna leabharlannan ionadail.

6.7.3 Tha e san amharc againn fhad is a bhios am Plana ann ullachadh is goireasan Seirbheisean nan Leabharlannan mar a tha iad an-dràsta a leasachadh mar thaic ri foghlam is ionnsachadh Gàidhlig, ris na h-ealain, ri cultar agus ri dualchas. Am measg eisimpleirean tha:

- Cuiridh sinn ri ìre stuth Gàidhlig ann an Leabharlannan Siorrachd Àir a Deas, mar eisimpleir, Faclairean Gàidhlig, a thogas goireas air stuth suas ris an latha ann am Foghlam Gàidhlig
- Leabhraichean-dealain – nì sinn sgrùdadh air roghainnean mu Leabhraichean-dealain ann an Gàidhlig agus iarraidh sinn air luchd-solair nan leabhraichean-dealain againn fios a leigeil thugainn nuair a bhios iad rim faotainn.
- Iarraidh sinn air luchd-solair Book Bug againn leabhraichean Gàidhlig a thoirt dhuinn, a rachadh a chumail sa mheadhan agus rachadh fios a thoirt do na com-pàirtichean againn gu bheil iad rim faotainn.
- Gabhaidh goireasan-fiosrachaidh Bòrd na Gàidhlig sgaoileadh gu poblach ann an cruthan furasta tron Cyber Centre agus na 14 leabharlannan anns a bheil innealan air a bheil cothrom poblach.
- Àrd-sgoiltean – tha 5 a-mach às na 8 Àrd-sgoiltean a' cleachdadh Dòigh-rìanachd nan Leabharlannan. Ghabhadh goireas sam bith a chaidh a leasachadh tro na gnìomhan gu h-àrd cur ris an t-Siostam agus bhiodh cothrom poblach air aig na 5 Àrd-sgoiltean gus an cleachdadh anns a' bhad.
- Nì sinn rannsachadh mu Latha Gàidhlig.
- Tha plana-thachartasan sia mìosan aig na Leabharlannan agus le taic bho shaor-thoilich, ghabhadh Feasgar Gàidhlig cur ris a' phrògram.
- Thathar a' dol air a' Bhlog againn air Eachdraidh Ionadail air feadh an t-saoghail agus cuiridh Manaidsear nan Leabharlannan againn air dòigh gun tèid pàipear a sgrìobhadh air cuspair Gàidhlig.
- Nì Leabharlannan cinnteach gum bi cothrom air fiosrachadh a thathar a' toirt seachad ann an cànanan eile an-dràsta sa Ghàidhlig cuideachd.

- Bidh e comasach do Leabharlannan buidhnean sòisealta neo-fhoirmeil Gàidhlig a chumail
- Gabhaidh seiseanan ann an sgeulachdan san dà chànan cur air dòigh
- Gabhaidh seachdain a' sealltainn air a' Ghàidhlig cur air dòigh

Seirbheisean nan Taighean-tasgaidh is nan Gailearaidhean

- 6.7.4 Tha Seirbheisean nan Taighean-tasgaidh is nan Gailearaidhean suidhichte aig Gailearaidhean Taigh Rozelle ann an Allmhaigh. Cho math ri Taigh Rozelle tha Gailearaidhean MhicLabhrainn a tha gan toirt air ghabhail le Urras MhicLabhrainn agus gan obrachadh leis an Urras ann an com-pàirteachas ri Comhairle Siorrachd Àir a Deas. Tha Seirbheisean Taighean-tasgaidh is Ghailearaidhean na Comhairle ag obrachadh Ionad MhicEachairn ann am Baile Gharbhain an-dràsta cuideachd.
- 6.7.5 Tha stuth Gàidhlig againn an-dràsta ann an cruinneachadh nan Taighean-tasgaidh is nan Gailearaidhean againn ach chan eile ga chur an làthair an-dràsta ann an dòigh a chuireas a' Ghàidhlig air adhart gu gnìomhach. Fhad is a bhios am Plana ann, tha e san amharc againn aghaidh a thoirt air seo ceum air cheum. Faodaidh sinn Gàidhlig a thoirt a-steach gu seasmhach no gu sealach ann an tuairisgeul nan dealbhan againn agus ann am fiosrachadh leithid taisbeanadh dealbhan Thòmais Seansair.
- 6.7.6 Mu cheòl Gàidhlig, tha cead còraichean-oirfideis aig an t-seirbheis seo an-dràsta agus nuair a chleachdas buidhnean is eagrachaidhean bhon taobh a-muigh goireasan is àiteachan nan taighean-tasgaidh is nan gailearaidhean againn airson thachartasan seo bidh iad a' toirt feum à seo. Mar eisimpleir, aig fosgladh Taisbeanadh Ealain Fhosgailte air 8 Òg-mhios 2013 chaidh ceòl Gàidhlig is Albannach a sheinn beò air a' chlàrsaich.
- 6.7.7 Gus Gàidhlig a chur air adhart gu foirmeil anns an dòigh seo bhiodh e san amharc againn ceòl is oirfideas Gàidhlig a chur ris na tachartasan againn nuair a bhios ceòl iomchaidh. Cuideachd, bidh a' Chomhairle a' sgaoileadh fios mu thachartasan cultarail nàiseanta an taobh a-staigh nan Taighean-tasgaidh is nan Gailearaidhean agus bho seo a-mach cuiridh sinn tachartasan a-steach a chuireas ceòl dualchasach agus a' Ghàidhlig air adhart leithid Fèis BLAS (<http://www.blas-festival.com/>).
- 6.7.8 An-dràsta tha cothrom air luchd-obrach gus taic a chur ri luchd-tadhail a tha mall san fhradharc gus pàirt a ghabhail ann an taisbeanaidhean ach chan eil luchd-obrach le Gàidhlig againn gus an t-seirbheis seo a thoirt do luchd-tadhail le Gàidhlig a tha mall san fhradharc. Faodaidh, ge-tà, gun tig mar thoradh air an sgrùdadh air comasan luchd-obrach a tha san amharc airson 2014/15 gum bi e comasach do luchd-obrach ann an seirbheisean eile aig a' Chomhairle no saor-thoilich aig a bheil Gàidhlig a leithid de thaic a thoirt seachad le ullachadh ro làimh.
- 6.7.9 Tha sinn a' feuchainn an-dràsta ris an ro-innleachd againn mu obair shaor-thoileach a leasachadh an-dràsta agus gabhaidh sinn an cothrom ceangal a dhèanamh ri buidhnean saor-thoileach Gàidhlig gus taic a chur ri cuir air adhart na Gàidhlig an taobh a-staigh Seirbheis nan Taighean-tasgaidh is nan Gailearaidhean sa chiad bhliadhna den Phlana. Ann am Bliadhna 2 an uair sin, bidh sinn ag amas air beachdan mu chur air adhart na Gàidhlig a thoirt air adhart bho na coinneamhan is cuairtean do na goireasan againn le buidhnean saor-thoileach Gàidhlig.

Luchd-obrach

- 6.7.10 Tro mhodh Ath-bhreithneachaidh air Dèanadas is Leasachadh (PDR) agus tro mhodh Ath-bhreithneachaidh Dhreuchdail is Leasachaidh (PRD) airson luchd-teagaisg, bidh a' Chomhairle a' dèanamh cinnteach gum faigh an luchd-obrach air fad cothroman air leasachadh.
- 6.7.11 Tha trèanadh don luchd-obrach ga thoirt seachad bho thrèanadh-tòiseachaidh gu seirbheisean sònraichte mar phàirt den PDR tron ghoireas air an lìon – COAST no prògraman air an òrdachadh nuair nach eil COAST iomchaidh. Gus taic a chur ri mothachadh luchd-obrach air a' Ghàidhlig, thèid an ceangal ri cùrsaichean Gàidhlig aig a' BhBC air an Lìon

http://www.bbc.co.uk/alba/foghlam/beag_air_bheag/

<http://www.storlann.co.uk/ceumannan/>

(air am faigh luchd-obrach cothrom tro COAST) a chur air adhart gu luchd-obrach agus deasaichidh Luchd-obrach ri Seirbheisean Luchd-obrach is Luchd-chleachdaidh pasgan-ionnsachaidh Gàidhlig fo ChOAST ann am Bliadhna 2 den Phlana.

- 6.7.12 Bheir Fòram Co-ionannachd Luchd-obrach na Comhairle an cothrom don luchd-obrach air fad cur ri poileasaidhean is modhan na Comhairle ach tha e cuideachd a' tairgse lìonra de thaic anns gach roinn. Gus taic a bharrachd a thoirt seachad bidh lìonra de Ghaisgich Co-ionannachd a' tairgse fios is taic ionadail do luchd-obrach nam Buidhnean-stiùiridh. Bidh an dà bhuidhinn seo an sàs gu gnìomhach ann an leasachadh, cur air adhart agus cur an gnìomh a' Phlana seo.

Seirbheisean Luchd-chleachdaidh

- 6.7.13 Tha rùn aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas seirbheisean den chiad ìre a thoirt do luchd-cleachdaidh. Bidh sinn a' cur luach air gach beachd is gearan a gheibhear agus a' cleachdadh fios bhuapa a chuidicheas rinn gus leasachadh a thoirt air ar cuid sheirbheisean. Faodar gearanan a dhèanamh ann an dòigh sam bith den fheadhainn a leanas:
- A' cleachdadh Foirm nan Gearanan air an Lìon
  - Post=dealain gu bogsa “Ag Èisteachd Ribh”
  - A' dol a-steach ann am fear de na h-Ionadan Seirbheisean Luchd-chleachdaidh
  - Fònadh gu Sgioba Seirbheisean Luchd-chleachdaidh againn
  - Ann an sgrìobhadh
- 6.7.14 Bheir a h-uile gin de na modhan seo an cothrom an-dràsta fios a chur don Chomhairle agus freagairt fhaighinn ann an Gàidhlig le iarrtas mar a tha le gach cànan sa choimhearsnachd.

6.7.15 Cuideachd, an taobh a-staigh Ionadan ùra Seirbheisean Luchd-chleachdaidh na Comhairle, a tha mar mheadhan gus cothrom fhaighinn air seirbheisean na Comhairle, tha sgàileanan-telebhisein a-nis agus cleachdaidh sinn am meadhan seo gus cur ri mothachadh mun phlana-chonaltraidh againn. Tha an ìre de thadhal air na h-ionadan seo air a bhith mìorbhaileach agus cuidichidh e rinn gus beantainn ris na coimhearsnachdan againn agus cur ri mothachadh air Gàidhlig le bhith a' cur bhileagan-fiosrachaidh agus ghoireasan nam broinn.

6.8 Gàidhlig agus Com-pàirtichean Bunaiteach

6.8.1 Gus a dhèanamh cinnteach gun toir sinn a' bhuannachd as fheàrr às na goireasan a tha ann an-dràsta, eòlas is fiosrachadh gus a' Ghàidhlig a chur air adhart nam measg, obraichidh sinn leis na com-pàirtichean bunaiteach againn. Am measg nan com-pàirtichean bunaiteach againn tha:

- Comhairle Siorrachd Àir a Tuath
- Comhairle Siorrachd Àir an Ear
- NHS Siorrachd Àir is Arainn
- Poileas Alba
- Seirbheis Smàlaidh is Teasairginn na h-Alba
- Neach-casaid a' Chrùin
- Bòrd-luachaidh Siorrachd Àir
- Gnìomh Saor-thoileach Siorrachd Àir a Deas
- Oilthigh Taobh an Iar na h-Alba
- Colaiste Siorrachd Àir
- Fòram Co-ionannachd is Eugsamhlachd Siorrachd Àir a Deas

CAIBIDEIL 2

7. GEALLTANASAN BUNAITEACH

- 7.1 San stiùireadh reachdail aige air Cruthachadh nam Planaichean Gàidhlig, tha Bòrd na Gàidhlig ag ràdh gur h-e cruthachadh an t-suidheachaidh iomchaidh gus Gàidhlig a chleachdadh anns an t-saoghal phoblach aonan de na mìrean as bunaitiche ann an ùrachadh-cànain. Tha am Bòrd air ceithir raointean bunaitich ann an libhrigeadh sheirbheisean a tha e ag iarraidh air ùghdarrasan poblach aghaidh a thoirt air nuair a bhios iad ag ullachadh nam Planaichean Gàidhlig aca:-

Ìomhaigh	Conaltradh	Foillseachaidhean	Luchd-obrach
<ul style="list-style-type: none"> • Ìomhaigh Chorporra • Soidhnichean	<ul style="list-style-type: none"> • Fàilteachadh • Fòn • Litrichean agus post-dealain • Foirmean • Coinneamhan poblach • Modhan-obrach ghearanan	<ul style="list-style-type: none"> • Dàimh phoblach agus na meadhanan • Stuth ann an clò • Làraichean-lìn • Taisbeanaidhean	<ul style="list-style-type: none"> • Trèanadh • Ionnsachadh-cànain • Fastadh • Sanasachd

- 7.2 Bheir an earrann seo den phlana gealltanasan bunaitich Comhairle Siorrachd Àir a Deas mu Stiùireadh a' Bhùird air Cruthachadh nam Planaichean Gàidhlig.

Tha gach gealltanais ga thoirt mar a leanas:

- Fiosrachadh mu na cleachdaidhean a tha ann an-dràsta
  - Raointean-leasachaidh bhunaitich
  - Targaidean
  - Raon-ama
  - Oifigear an urra
- 7.3 A bharrachd air seo, tha rùn aig Bòrd na Gàidhlig Amasan Ro-innleachdail Riaghaltas na h-Alba a thoirt gu buil agus tha an earrann seo cuideachd a' nochdadh mar a chuidicheas Comhairle Àir a Deas le cur an gnìomh le bhith a' comharrachadh dè na h-Amasan Ro-innleachdail a thèid a chuideachadh anns a' Phlana seo. Is iad Amasan Ro-innleachdail Riaghaltas na h-Alba:

- Na Beartiche agus nas Cothromaiche
- Nas Sgiobalta
- Nas Fhallaine
- Nas Sàbhailte agus nas Làidire
- Nas Uaine.

Earrann 8 – Ìomhaigh

Cion-fàth: Bidh Gàidhlig san ìomhaigh chorporra agus sna soidhnichean aig ùghdarras poblach a' cur gu mòr ri faicsinneachd a' chànan, a' cur ris an inbhe a tha aice agus na aithris chudromach a thaobh mar a bheirear luach is spèis don Ghàidhlig. Faodaidh leasachadh na Gàidhlig tro shoidhnichean faclair luchd na Gàidhlig a shaidhbhreachadh, cur ri mothachadh poblach mun chànan agus cuideachadh gus a leasachadh.

Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail air cho cudromach agus a tha e cur ri faicsinneachd is inbhe na Gàidhlig.

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an Urra	Raon-ama
Ìomhaigh chorporra:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas a thaobh cleachdadh na Gàidhlig anns an ìomhaigh chorporra aice agus chan eil i a' cur Gàidhlig sam bith san ìomhaigh				
Prìomh raointean-leasachaidh	Cruthaichidh sinn poileasaidh airson cleachdadh na Gàidhlig san ìomhaigh chorporra agus gabhaidh sinn beachd air suaicheantas anns an dà chànan. An dèidh dhaibh a bhith air an ceadachadh leis a' Chomhairle bhiodh na suaicheantasan dà-chànanach le spèis cho-ionann don Ghàidhlig agus don Bheurla agus rachadh an cur an sàs aig a' chiad chothrom air ath-bhrannadh	Comhairle air aonta a chur ri Sgrìobhainn-poileasaidh	Sgrìobhainn-poileasaidh aonaichte air fhoillseachadh air làrach-lìn na Comhairle	Poileasaidh agus Dèanadas	Sultain 2015
	Thoir a' Ghàidhlig a-steach ann an strapagan post-dealain	Teamplaidean post-dealain gus a bhith air an cruthachadh le strapag Ghàidhlig	Strapag Ghàidhlig ga cleachdadh	Poileasaidh agus Dèanadas	Leantainne ach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh	Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine				

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Soidhnichean (air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh):					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Àir a Deas mu chleachdadh na Gàidhlig na cuid shoidhnichean an-dràsta				
Prìomh raointean-leasachaidh	Thèid Seirbheisean nan Rathaidean ann an Comhairle Siorrachd Àir a Deas a thoirt seachad le Caidreachas Rathaidean Siorrachd Àir, le Comhairle Siorrachd Àir an Ear na cheann bho 1 Giblean 2013 agus thèid soidhnichean Gàidhlig a leasachadh a rèir sin mar a nochdar ann am Plana Gàidhlig Comhairle Siorrachd Àir an Ear https://ww20.south-ayrshire.gov.uk/ext/committee/CommitteePapers2013/Leadership%20Panel/27%20June/23.pdf				
	Bheir sinn a-steach cleachdadh thiotalan dà-chànanach airson fèisean Gàidhlig agus iomairtean air an stiùireadh no air am maoinachadh leis a' Chomhairle, a' nochdadh spèis cho-ionann ris na cànanan			Poileasaidh agus Déanadas, Buidhnean-stiùiridh	2016 air adhart
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Earrann 9 – Conaltradh

Cion-fàth: Bidh cleachdadh na Gàidhlig aig a' chiad ìre aig an dèan poball ceangal ri ùghdarras poblach a' cur ris an uimhir den chànan a chithear is a chluinnear, agus a' cur ris an fhaireachdainn gu bheil fàilte air a' Ghàidhlig. A bharrachd air togail inbhe a' chànan, bidh e cuideachd a' cruthachadh chothroman gus beannachdan sìmplidh a chleachdadh agus a' brosnachadh dhaoine gus beannachdan Gàidhlig a chleachdadh nuair a bhios iad a' dèiligeadh ris an ùghdarras phoblach an dèidh sin.

Tha cleachdadh na Gàidhlig ann an conaltradh leis an ùghdarras ann an litrichean, ann am post-dealain agus air fòn cudromach gus cothroman practaigeach a chruthachadh gus an cànan a chleachdadh agus cur ri faireachdainn gu bheil i comasach a bhith ga cleachdadh. Faodaidh a' Ghàidhlig a bhith ann an raon farsaing de dh'fhoirmean dà-chànanach agus foirmean sa Ghàidhlig a-mhàin cur gu mòr ri faicsinneachd is inbhe a' chànan cuideachd. Faodaidh ullachadh fhoirmean, iarrtasan agus sgrìobhainnean eile ann an Gàidhlig cuideachadh cuideachd gus an ìre de bhriathrachas a leudachadh agus nothachadh luchd na Gàidhlig mun bhriathrachas sin, rud a chuidicheas ri leasachadh a' chànan fhèin.

Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail air cho cudromach agus a tha e cothroman a chruthachadh gus a bhith a' cleachdadh na Gàidhlig gu practaigeach ann an raon farsaing de shuidheachaidhean làitheil agus tha rùn aice cur ris an ìre de dh'ullachadh anns an raon seo.

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Fàilteachadh:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil Comhairle Siorrachd Àir a Deas a' dèanamh ullachaidh sam bith airson na Gàidhlig ann an àrainnean-fàilteachaidh				
Prìomh raointean-leasachaidh	Thèid soidhnichean-fàilte ann an ionadan-foghlaim atharrachadh gus Gàidhlig a thoirt a-steach, a nochdadh spèis co-ionann ri Gàidhlig agus Beurla	Gàidhlig air soidhnichean-fàilte anns gach ionad-foghlaim	Gàidhlig air soidhnichean-fàilte an alt ann an ionadan-foghlaim	Seirbheisean-foghlaim	Seisean 2014-15
	Thèid soidhnichean-fàilte ann an Togalaichean na Comhairle, nuair a thathar gan ùrachadh, atharrachadh gus Gàidhlig a thoirt a-steach	Soidhnichean-fàilte ann an Gàidhlig ann am prìomh Thogalaichean na Comhairle	Soidhnichean-fàilte ann an Gàidhlig ann an Togalaichean na Comhairle	Eaconomaidh, Nàbaidheachd agus Àrainneachd	2014-17
	Thoir a-steach eòlas mun Ghàidhlig ann an goireas Telebhisein Ionadan Sheirbheisean Luchd-chleachdaidh agus ionadan-feitheimh	Eòlas mun Ghàidhlig ri fhaotainn ann an Ionadan Seirbheisean Luchd-chleachdaidh air fad	Eòlas mun Ghàidhlig ri fhaotainn ann an Ionadan Seirbheisean Luchd-chleachdaidh	Seirbheisean Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2015
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Litrichean agus post-dealain:					
Cleachdadh an-dràsta	Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas a' toirt a-steach Gàidhlig mar phàirt de na h-ullachaidhean aice mu chànanan eile, nuair a thèid conaltradh eadar-theangachadh air iarrtas a' toirt a-steach freagairt litrichean is post-dealain ann an Gàidhlig.				
	An dèidh iarrtas soirbheachail airson goireas-teagaisg cuiridh sinn air adhart cleachdadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach airson luchd-obrach le Gàidhlig san raon-ùghdarrais aca agus luchd-obrach a' dèiligeadh ris a' phoball ann an seirbheisean a chuireas taic ri foghlam Gàidhlig	Cleachdadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach airson luchd-obrach le Gàidhlig san raon-ùghdarrais aca agus luchd-obrach a' dèiligeadh ris a' phoball ann an seirbheisean a chuireas taic ri foghlam Gàidhlig	Àireamh luchd-obrach a' cleachdadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach	Seirbheisean-foghlaim	2014/15
	An dèidh trèanaidh ann am mothachadh luchd-obrach, thèid luchd-obrach a bhrosnachadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach a chleachdadh	Cleachdadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach airson luchd-obrach	Àireamh luchd-obrach a' cleachdadh tiotalan-obrach agus soidhnigeadh post-dealain dà-chànanach	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean-foghlaim	2015 - 2017
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Foirmean:					
Cleachdadh an-dràsta	Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas a' toirt a-steach Gàidhlig mar phàirt de na h-ullachaidhean aice mu chànanan eile, nuair a thèid Foirmean eadar-theangachadh air iarrtas.				
Prìomh raointean-leasachaidh	Sgoiltean ri foirmean is stiùireadh mu lìonadh a-steach eadar-theangachadh air iarrtas **	Mar a dh'iarrar	Thèid gach iarrtas eadar-theangachaidh a choileanadh	Seirbheisean-foghlaim	leantainneach
	Seirbheisean ri foirmean is stiùireadh mu lìonadh a-steach eadar-theangachadh air iarrtas	Thèid fios mu fhoirmean a dh'iarrar a chur ri chèile gus cuideachadh ri dealbhadh sheirbheisean	Thèid gach iarrtas eadar-theangachaidh a choileanadh	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean-foghlaim	leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

** Tha fios mu chothrom air fiosrachadh mu sgoiltean ann an cruthan eile ga fhoillseachadh ann an leabhran-làimhe nan sgoiltean.

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Coinneamhan Poblach:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil Comhairle Siorrachd Àir a Deas a' dèanamh ullachaidh gu gnàthach airson gach cànan sa choimhearsnachd aig coinneamhan poblach, ach nuair a thèid seirbheisean eadar-mhìneachaidh iarraidh, thathar gan toirt seachad, mar eisimpleir, Eadar-mhìneachadh Cànan Chomharraidhean Bhreatainn.				
Prìomh raointean-leasachaidh	Aig coinneamhan poblach aig am buineadh an cuspair gu prìomhach do Ghàidhlig agus luchd Gàidhlig ann a dh'iarradh eadar-mhìneachadh Gàidhlig, rachadh eadar-mhìnichear Gàidhlig	Bheireadh coinneamhan poblach uile aig am buineadh an cuspair gu prìomhach do Ghàidhlig eadar-theangachadh seachad nan rachadh a leithid iarraidh le luchd-pàirteachaidh	Measaidhean air coinneamhan	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean-foghlaim	leantainneach
	Thèid fios mu thachartasan Gàidhlig ann an Seirbheisean-foghlaim a thoirt do bhuidhnean-coimhearsnachd Gàidhlig	Cuireadh do bhuidhnean-coimhearsnachd do gach tachartas Gàidhlig ann an Seirbheisean-foghlaim	Gach buidheann-coimhearsnachd Gàidhlig air liosta-sgaoilidh fiosrachaidh thachartasan	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean-foghlaim	leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Modh-obrach Ghearanan					
Cleachdadh an-dràsta	Mar a tha le gach cànan sa choimhearsnachd, tha a' Chomhairle a' toirt a' chothruim an-dràsta fios a chur agus freagairt fhaighinn ann an Gàidhlig air iarrtas.				
Prìomh raointean-leasachaidh	Clàraichidh a' Chomhairle àireamh nan gearanan a gheibhear ann an Gàidhlig mar thaic ris an Dleastanas Shònraichte mu Ch-ionannachd againn fiosrachadh a thional agus a chleachdadh gus libhrigeadh nas fheàrr de sheirbheisean a thoirt seachad	Thèid gach gearan a gheibhear ann an Gàidhlig a fhreagairt ann an Gàidhlig	Àireamh nan gearanan a gheibhear ann an Gàidhlig	Seirbheisean Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2015 agus leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Earrann 10 – Foillseachaidhean

Cion-fàth: Faodaidh cleachdadh na Gàidhlig ann an raon de stuth ann an clò cuideachadh ri leasachadh na Gàidhlig air caochladh dhòighean. Bidh e a’ cuideachadh gus an uimhir dan chànan a chithear a leasachadh, bidh e a’ cur ri inbhe na Gàidhlig le bhith ga cleachdadh ann am foillseachaidhean farsaing agus is urrainn dha cuideachadh gus briathrachas ùr a chruthachadh agus briathrachas a tha ann an-dràsta a neartachadh. Bidh cleachdadh na Gàidhlig anns na meadhanan a’ cuideachadh gus rùn ùghdarras phoblaich cuid de dh’fhiosrachadh a chur a-mach ann an Gàidhlig a shealltainn; a bharrachd air cur ri faicsinneachd is inbhe a’ chànan. Mar a gheibh barrachd dhaoine cothrom air fiosrachadh mu ùghdarrasan poblach tro na làraichean-lìn aca, faodaidh a bhith a’ dèanamh ullachaidh airson cleachdadh na Gàidhlig cur gu mòr ri inbhe is faicsinneachd a’ chànan.

Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas a’ gealltainn cur ri cleachdadh na Gàidhlig anns na raointean seo far a bheil ùidh aig a’ phoball anns an fharsaingeachd no nuair a bhios e ceangailte gu sònraichte ri cùisean Gàidhlig.

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Dàimh Phoblach agus na Meadhanan:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas mu sgaoileadh fios-naidheachd ann an Gàidhlig				
Prìomh raointean-leasachaidh	Sanasaich soirbheachadh is tachartasan Comhairle ceangailte ri Gàidhlig, Foghlam, Ealain is Cultar agus beatha na coimhearsnachd nam measg	Cothrom air stuth-sanasachd air Làrach lìn is eadra-lìn na Comhairle	Àireamh nan alt air cur air adhart is soirbheachadh Gàidhlig	Poileasaidh agus Dèanadas	2015 agus leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Stuth ann an Clò:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Àir a Deas a thaobh foillseachadh stuth ann an clò ann an Gàidhlig				
Prìomh raointean-leasachaidh	Cùm oirnn a' toirt seachad eadar-theangachadh sgrìobhainnean air iarrtas bho dhaoine a' fuireach ann an Siorrachd Àir a Deas (mar a chuirear air adhart air gach prìomh sgrìobhainn aig a' Chomhairle)	Thèid gach iarrtas airson stuth air eadar-theangachadh a choileanadh	Àireamh nan iarrtasan airson eadar-theangachaidhean Gàidhlig	Poileasaidh agus Dèanadas	2015 agus leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh	Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine				

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Làraichean-lìn:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Àir a Deas a thaobh foillseachadh fiosrachaidh ann an Gàidhlig air an làrach-lìn aice				
Prìomh raointean-leasachaidh	Thèid duilleag-toisich earrann Co-ionannachd is Eugsamhlachd làrach-lìn na Comhairle a thoirt seachad anns an dà chànan	Duilleag-lìn Co-ionannachd is Eugsamhlachd anns an dà chànan	Fios agus cothrom air Duilleag-lìn Co-ionannachd is Eugsamhlachd	Poileasaidh agus Dèanadas	2015 agus leantainneach
	Bidh Goireas Gàidhlig air earrann Co-ionannachd is Eugsamhlachd làrach-lìn agus eadra-lìon "ReWired" na Comhairle	Cothrom air goireas Gàidhlig air an làrach-lìn air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh	Goireas Làrach-lìn air a lìonadh le fiosrachadh Gàidhlig	Poileasaidh agus Dèanadas	2015 agus leantainneach
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh	Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine				

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Taisbeanaidhean:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil poileasaidh aig Comhairle Àir a Deas mu ullachadh Gàidhlig ann an Ealain is Cultar				
Prìomh raointean-leasachaidh	Thoir air adhart cur a-steach na Gàidhlig san taisbeanadh sheasmhach is shealach againn agus air bileagan is fiosrachadh air cruinneachaidhean	Thèid bileagan nan dealbhan ann an taisbeanadh Thòmais Seannsair a chur ann an Gàidhlig	Bileagan dealbhan taisbeanadh Thòmais Seannsair agus Dealbhan Taisbeanadh OS agus stiùireadh is fiosrachadh mu na cruinneachaidhean rim faotainn san dà chànan	Seirbheisean nan Taighean-tasgaidh agus nan Gailearaidhean	2015
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh	Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine				

Earrann 11 – Luchd-obrach

Cion-fàth:

Gus seirbheisean a libhrigeadh tro mheadhan na Gàidhlig, feumar sgilean-obrach is sgilean-cànain an luchd-obrach a leasachadh. Cuidichidh toirt ionnsachaidh sa chànan don luchd-obrach gus ionnsachadh Gàidhlig do dh'inbhe a chur air adhart agus Gàidhlig a chur air adhart mar sgil feumail san àite-obrach. Cuidichidh sònrachadh obraichean far a bheil feum air Gàidhlig gu mòr ri inbhe a' chànan agus ri bhith ga sònrachadh mar sgil deimhinneach ri thogail.

Cuidichidh cleachdadh na Gàidhlig ann an sanasachd cuideachd gus aithneachadh gum bu chòir Gàidhlig a chleachdadh anns an t-saoghal phoblach agus gu bheil àite cudromach aig luchd-cleachdaidh na Gàidhlig ann an ùghdarras poblach. Ge b' e dè an ìre de sgilean Gàidhlig a tha dhìth tha e cudromach gun dèan ùghdarrasan cinnteach gu bheil Gàidhlig na riatanas-obrach ann an da-rìribh. Bu chòir do dh'ùghdarrasan gabhail ri slatan-tomhais cuspaireach agus an cur an sàs anns gach cùis gu cothromach agus gu seasmach agus na feumalachdan sònraichte mun dreuchd a nochdadh.

Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail air cho cudromach agus a tha e a bhith a' faicinn Gàidhlig mar sgil cudromach ann an obair agus sònrachadh shuidheachaidhean far am bi miann no feum air a bhith ga cleachdadh. Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail cuideachd mothachail air cho cudromach agus a tha e a bhith a' cur air chomas don luchd-obrach na sgilean aca a leasachadh ma bhios iad ag iarraidh a leithid a dhèanamh.

Mìr-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Trèanadh (a' gabhail a-steach cur ri eòlas is mothachadh air a' Ghàidhlig):					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil Comhairle Àir a Deas a' dèanamh ullachaidh sam bith a thaobh luchd-obrach a bhith ag ionnsachadh Gàidhlig agus chan eil dealbh comas-cànain den luchd-obrach aice				
Prìomh raointean-leasachaidh	Nì sinn sgrùdadh air comas-cànain an luchd-obrach againn mar chuid den sgrùdadh air luchd-obrach gus comas an luchd-obrach ann an cànanan air feadh na Comhairle an-dràsta a shònrachadh, Gàidhlig nam measg agus cruinnichidh sinn fiosrachadh mun fheadhainn a tha ag iarraidh cur ris na sgilean-cànain sin	Nì an luchd-obrach air fad an sgrùdadh air sgilean-cànain gus dealbh cruinn a thoirt de sgilean-cànain an luchd-obrach.	Àireamh an luchd-obrach a lìonas an sgrùdadh air comas-cànain ann an sgrùdadh an luchd-obrach	Seirbheisean Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2015
	Leasachadh pasgan COAST Gàidhlig air an Lìon	Cothrom air pasgan COAST Gàidhlig air an Lìon aig an luchd-obrach air fad	Àireamh luchd-obrach a lìonas pasgan COAST ùr Gàidhlig sam bith air an Lìon	Seirbheisean Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2015
Amasan Ro-innleachdail air a bheillear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Ionnsachadh-cànain (Cothroman san fharsaingeachd gus Gàidhlig ionnsachadh)					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil Comhairle Àir a Deas a' dèanamh ullachaidh sam bith mu leasachadh pearsanta luchd-obrach anns a' Ghàidhlig				
Prìomh raointean-leasachaidh	Bhon sgrùdadh air comas-cànain an luchd-obrach gheibh sinn amach na dòighean as fheàrr gus trèanadh-cànain a thoirt do luchd-obrach a tha ag iarraidh Gàidhlig ionnsachadh	Thèid trèanadh iomchaidh ann an sgilean-cànain a shònrachadh	Dealbhadh fiosrachadh air na dòighean as fheàrr gus sgilean-cànain a leasachadh a tha rim faotainn	Seirbheisean Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2016 - 2017
	Bheir sinn fios seachad air mothachadh/clasaichean Gàidhlig don luchd-obrach air fad tro Eadra-lìon COAST/GLOW.	Thèid goireas le fiosrachadh air mothachadh Gàidhlig a chruthachadh	Bidh fios air mothachadh/clasaichean an Gàidhlig ri fhaotainn air làraichean iomchaidh	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean n-foghlaim	2016 air adhart
	An dèidh iarrtas soirbheachail airson goireas-teagaisg cuiridh sinn taic ri luchd-obrach a' sàas ann an lìbhrigeadh foghlaim tro mheadhan na Gàidhlig gus na sgilean-cànain aca leasachadh	Cuiridh an fheadhainn an sàs ann an lìbhrigeadh Foghlaim tro Mheadhan na Gàidhlig ris na sgilean Gàidhlig aca	Thèid Leasachadh Pearsanta an luchd-obrach a thoirt air adhart	Seirbheisean n-foghlaim	Fhad is a bhios am Plana ann
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beartiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Fastadh:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil Comhairle Siorrachd Àir a Deas a' measadh phost a rèir sgilean Gàidhlig				
Prìomh raointean-leasachaidh	Thèid na dreuchdan/puist iomchaidh a mheasadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig deatamach no ion-mhiannaichte	Dreuchdan/puist iomchaidh agam measadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig deatamach no ion-mhiannaichte	Dealbhan-obrach iomchaidh gus leigeil fhaicinn a bheil Gàidhlig deatamach/ion-mhiannaichte	Seirbheise an Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2014 air adhart
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beairtiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Mir-leasachaidh	Gnìomhan	Targaidean	Comharraidhean	Oifigear an urra	Raon-ama
Sanasachd:					
Cleachdadh an-dràsta	Chan eil puist sam bith air a bhith aig Comhairle Siorrachd Àir a Deas far a bheil feum air sgilean Gàidhlig				
Prìomh raointean-leasachaidh	Bheir sanasan-obrach airson dreuchdan Gàidhlig fios seachad mun fheum air eòlas air a' Ghàidhlig agus fileantachd innte	Bheir sanasan-obrach airson dreuchdan Gàidhlig fios seachad mun fheum air eòlas air a' Ghàidhlig agus fileantachd innte	Àireamh nan sanasan airson dreuchdan Gàidhlig fios seachad mun fheum air eòlas air a' Ghàidhlig agus fileantachd innte	Seirbheise an Luchd-obrach agus Luchd-chleachdaidh	2014 air adhart
Amasan Ro-innleachdail air a bheilear a' bualadh		Nas Beairtiche agus Nas Cothromaiche Nas Sgiobalta Nas Fhallaine Nas Sàbhailte agus Nas Làidire Nas Uaine			

Caibideil 3

12. Buaidh aig Poileasaidh air Gàidhlig: A' toirt Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig gu buil

- 12.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas ag aithneachadh gun tèid na diofar raointean tàbhachdach air an sònrachadh ann am Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig a thoirt gu buil tron Phlana Ghàidhlig againn an toiseach ach gun èirich cothroman gus an cànan a chur air adhart is a leasachadh tro cheuman-poileasaidh a tha ann mar-thà
- 12.2 Nì Comhairle Siorrachd Àir a Deas sgrùdadh air na rùintean a thaobh poileasaidh a tha ann an-dràsta far am faodar Gàidhlig a chur a-steach gu ro-ghnìomhach agus tàbhachdan Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig a thòiseachadh tro mhodhan a bharrachd. Tha sinn a' meas an leasachaidh seo a rèir prionnsapal a' ghnàthachaidh aig a bheil mar amas Gàidhlig a thoirt a-steach mar chuid de bheatha làitheil na h-Alba.
- 12.3 Ann an cruthachadh, ùrachadh is dearcnachadh poileasaidhean, nì Comhairle Shiorrachd Inbhir Àir cinnteach gum bi a' bhuaidh air a' Ghàidhlig air an aon rèir ri Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig.

Sealladh farsaing air Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig

- 12.4 Tha Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig ag aithneachadh ceithir mìrean ceangailte a bhuineas ri leasachadh-cànan air an fheumar aghaidh a thoirt, agus nam broinn tha e a' nochdadh caochladh raointean-gnìomha tàbhachdach:

1. Togail a' Chànain

A' cur ri àireamh luchd-labhairt na Gàidhlig le bhith a' dèanamh cinnteach gun tèid an cànan a chur a-null ann an teaghaichean agus a' daingneachadh chothroman èifeachdach gus Gàidhlig ionnsachadh le bhith:

- a' cur ri cleachdadh is sgapadh na Gàidhlig anns an dachaigh
- a' cur ri àireamh na cloinne a bhios a' gabhail Gàidhlig anns an sgoil
- a' cur ri gabhail ri agus cothrom air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig
- a' cur ri àireamh nan inbheach ag ionnsachadh Gàidhlig a bheir a-mach fileantachd

2. Cleachdadh a' Chànain

A' brosnachadh barrachd cleachdaidh den Ghàidhlig, a' toirt seachad chothroman gus a cleachdadh, agus a' cur air adhart chothroman air cainnt Ghàidhlig, le bhith:

- a' cur ri cleachdadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan
- a' cur ri cleachdadh na Gàidhlig ann am foghlam aig an treas ìre agus ann an àiteachan-obrach
- a' cur ri ìre na Gàidhlig anns na meadhanan
- a' cur ri adhartachadh na Gàidhlig anns na h-ealain
- a' cur ri ìomhaigh na Gàidhlig anns na roinnean ri turasachd, dualchas agus cur-seachadan

3. Inbhe a' Chànain

A' cur ris an ìre de Ghàidhlig a chithear is a chluinnear, a' toirt barrachd aithneachaidh dhi agus a' cruthachadh ìomhaigh dheimhinneach airson na Gàidhlig anns an t-saoghal phoblach, le bhith:

- a' cur ri àireamh nam buidhnean a chruthaicheas Planaichean Gàidhlig
- a' cur ri ìomhaigh is cliù na Gàidhlig
- a' cur ris an ìre de Ghàidhlig a chithear is a dh'aithnichear

4. Corpas a' Chànain

A' neartachadh buntainneachd is cunbhalachd na Gàidhlig agus a' cur rannsachaidh air a' chànan air adhart, le bhith:

- a' cur ri buntainneachd is cunbhalachd na Gàidhlig
- a' cur ri càileachd is ruigsinneachd eadar-theangachaidhean Gàidhlig
- a' cur ri cothroman ri fiosrachadh-rannsachaidh cruinn

Rùn ri Amasan Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig

Tha rùn aig **Comhairle Siorrachd Àir a Deas** dèanamh cinnteach gun tèid am Plana Nàiseanta a thoirt gu buil, agus anns an earrann seo tha sinn a' mìneachadh mar a bheir sinn an t-amas sin a-mach.

13. Togail a' Chànain

Cion-fàth:

- 13.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail ma tha seasmhachd gu bhith an dân don Ghàidhlig gun fheum barrachd dhaoine an cànan ionnsachadh agus gun fheumar cuideam a chur air ionnsachadh anns an dachaigh, ann am foghlam agus le inbhich mar dhòighean bunaiteach gus seo a thoirt gu buil. Gabhaidh sinn na ceuman a leanas agus cuidichidh sinn gus àrainneachd a chruthachadh gus fàs a thoirt air àireamh luchd-labhairt na Gàidhlig ann an Alba.

Gàidhlig anns an Dachaigh agus Tràth-bhliadhnaichean

- 13.2 Gus àrdachadh air luchd-labhairt na Gàidhlig a thoirt gu buil, bidh feum air taic anns an dachaigh agus nan gabhadh e dèanamh bho bhuill den teaghlach aig a bheil Gàidhlig. Chan eil an taic seo, ge-tà, aig a' chuid as motha de chlann-sgoile ann an Siorrachd Àir a Deas agus nì sinn ceangal ri Bòrd na Gàidhlig gus deagh-chleachdadh ionnsachadh agus sinn a' gabhail beachd air a' cheist seo.

Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
1. Nì sinn rannsachadh air ceistean a chur air pàrantan agus luchd-cùraim ionadan nan Tràth-bhliadhnaichean againn gus fèill air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a thoirt a-steach ann an Siorrachd Àir a Deas fhaighinn a-mach. Nì sinn deasbad le Bòrd na Gàidhlig an uair sin air mar a bheir sinn thèid toradh na suirbhìdh air adhart	2015-2016	Seirbheisean-foghlaim
2. An dèidh an Sgrùdaidh air Sgilean Luchd-obrach ann am Bliadhna 1, nì sinn ceangal ri Bòrd na Gàidhlig air ma a leudaicheas sinn ullachadh Foghlam Gàidhlig nan Tràth-bhliadhnaichean ann an sgìre na Comhairle	2016	Seirbheisean-foghlaim

Gàidhlig ann am Foghlam

- 13.3 An-dràsta chan eil ullachadh sam bith ann am Foghlam Gàidhlig leis a' Chomhairle sna bun-sgoiltean, sna h-àrd-sgoiltean no ann am foghlam do dh'inbhich agus chan eil iarrtasan air a bhith ann airson an leithid o chionn grunnan bhliadhnaichean. Is iad na h-ullachaidhean a tha ann an-dràsta, an crochadh air iarrtas soirbheachail airson maoinachaidh bho Riaghaltas na h-Alba airson tidsear Gàidhlig, nan robh iarrtas ann airson Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig, gun toireadh a' Chomhairle còmhdaile seachd airson clann-sgoile gu sgoil aig Comhairle Sgìre Àir an Ear.

Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
1. Nì sinn rannsachadh air ceistean a chur air pàrantan agus luchd-cùraim ionadan nan Tràth-bhliadhnaichean againn gus fèill air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a thoirt a-steach ann an Siorrachd Àir a Deas fhaighinn a-mach. Nì sinn deasbad le Bòrd na Gàidhlig an uair sin air mar a bheir sinn thèid toradh na suirbhìdh air adhart	2015-2016	Seirbheisean-foghlaim
2. An dèidh iarrtas soirbheachail airson maoinachaidh bho Riaghaltas na h-Alba rachadh Foghlam Gàidhlig an dà chuid ann an Inbhir Àir agus ann an sgoiltean air a' bhlàr-a-muigh leasachadh	2015 air adhart	Seirbheisean-foghlaim
3. nì sinn ceangal ri Buidheann-stiùiridh Foghlaim Bòrd na Gàidhlig air stèidheachadh poileasaidhean is modhan Gàidhlig a rèir nam prionnsapalan-stiùiridh sa Curraicealam airson Sàr-mhathais.	2015 -2016	Seirbheisean-foghlaim

14. Cleachdadh a' Chànain

Cion-fàth:

- 14.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail gun fheum cruthachadh seasmhachd airson Gàidhlig chan e a-mhàin cur ri àireamh nan daoine a tha comasach air an cànan a bhruidhinn ach cur ri cleachdadh fhèin. Tha sinn mothachail air cho cudromach agus a tha e cur air chomas do dhaoine Gàidhlig a chleachdadh mar am modh-conaltraidh àbhaisteach agus is fheàrr leotha ann an raon farsaing de dh'obraichean làitheil.

Raon	Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
Cur ri cleachdadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachd an	Sgaoilidh sinn goireasan Gàidhlig gun dàil gu Àrd-sgoiltean tro Shìostam Rianachd nan Leabharlannan	2014-2017	Seirbheisean-foghlaim
Leudachadh ìre na Gàidhlig anns na meadhanan	Sgaoilidh a' Chomhairle fios mu shoirbheachadh agus mu thachartasan ceangailte ri Gàidhlig agus bheir sinn cothrom air stuth-sanasachd air Làrach-lìn agus eadra-lìon na Comhairle	2014 air adhart	Poileasaidh agus Dèanadas
Leudachadh cur air adhart na Gàidhlig sna h-ealain, ann an cultar, dualchas agus turasachd	<p>Gabhaidh sinn tionnsgnaidhean os làimh ann an Seirbheisean nan Leabharlannan againn ri linn don Phlana seo a bhith ann, leithid:</p> <ul style="list-style-type: none"> Leasaichidh sinn stòras de stuth Gàidhlig ann an Leabharlannan Siorrachd Àir a Deas, mar eisimpleir, Faclairean Gàidhlig, a thogas goireas air stuth suas ris an latha ann am Foghlam Gàidhlig Leabhraichean-dealain – nì sinn sgrùdadh air roghainnean mu Leabhraichean-dealain ann an Gàidhlig agus iarraidh sinn air luchd-solair nan leabhraichean-dealain againn fios a leigeil thugainn nuair a bhios iad rim faotainn. Iarraidh sinn air luchd-solair Book Bug againn leabhraichean Gàidhlig a thoirt dhuinn, a rachadh a chumail sa mheadhan agus rachadh fios a thoirt do na com-pàirtichean againn gu bheil iad rim faotainn. 	2014 - 2017	Eaconomaidh, Nàbaidheachd agus Àrainneachd

	<ul style="list-style-type: none"> • Gabhaidh goireasan-fiosrachaidh Bòrd na Gàidhlig a sgaoileadh gu poblach ann an cruthan furasta tron Cyber Centre agus na 14 leabharlannan anns a bheil innealan air a bheil cothrom poblach. • Nì sinn rannsachadh mu Latha Gàidhlig. • Tha plana-thachartasan sia mìosan aig na Leabharlannan agus le taic bho shaor-thoilich, ghabhadh Feasgar Gàidhlig cur ris a' phrògram. • Tha daoine air feadh an t-saoghail a' dol air a' Bhlog againn air Eachdraidh Ionadail. Thèid pàipear a sgrìobhadh air cuspair Gàidhlig. • Nì Leabharlannan cinnteach gum bi cothrom air fiosrachadh a thathar a' toirt seachad ann an cànanan eile an-dràsta sa Ghàidhlig cuideachd. • Bidh e comasach do Leabharlannan buidhnean sòisealta neo-fhoirmeil Gàidhlig a chumail • Gabhaidh seiseanan ann an sgeulachdan san dà chànan agus seachdain a' sealltainn air a' Ghàidhlig a chur air dòigh. 		
--	--	--	--

15. Inbhe a' Chànain

Cion-fàth:

- 15.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail gu bheil an inbhe a tha aig cànan fo bhuaidh aig mar a tha e san àrainneachd làitheil agus an ìre dham bheilear ga chleachdadh, ga luachadh is ga meas leis na buidhnean sin a bheir bhuaidh chudromach air ar beatha làitheil.

Raon	Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
Ullachadh Plana Gàidhlig	Plana air a chur ri chèile, air aontachadh le Bòrd na Gàidhlig	Iuchar 2013 – Gearran 2014	Poileasaidh agus Dèanadas
Iomhaigh dheimhinneach a chruthachadh airson na Gàidhlig	Dèan cinnteach gun tèid gnìomhachdan is soirbheachadh Gàidhlig a leasachadh airson nam meadhanan agus fhoillseachadh ann an cuairt-litrichean is conaltradh agus air làrach-lìn na Comhairle. Cuiridh Gaisgich Co-ionannachd taic ri cur ri mothachadh mun Phlana Ghàidhlig tro na Buidhnean-stiùiridh	2014 agus gu leantainneach h an dèidh sin	Poileasaidh agus Dèanadas
Cuir ri faicsinneachd na Gàidhlig	A bharrachd air na tha ann gu h-àrd, leasaich goireas Gàidhlig air an eadar-lìon is an làrach-lìn air am bi rannsachadh, fiosrachadh agus gnìomhachd Ghàidhlig	2015-2016	Poileasaidh agus Dèanadas
Raon	Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
Gàidhlig sna h-Ealain	Cruthaichidh sinn ceanglaichean agus obraichean sinn le buidhnean saor-thoileach Gàidhlig gus Gàidhlig a chur air adhart gu foirmeil ann an Seirbheis nan Taighean-tasgaidh, le iomradh air ceòl is oirfideas Gàidhlig ann am fios mu thachartasan far a bheil ceòl iomchaidh is nan Gailearaidhean againn Gàidhlig a thoirt a-steach air comharraidhean is fiosrachadh nan dealbhan sna cruinneachaidhean seasmhach is sealach againn	2014 agus gu leantainneach h an dèidh sin	Eaconomaidh, Nàbaidheachd agus Àrainneachd

16. Corpas a' Chànain

Cion-fàth:

- 16.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir a Deas mothachail air an fheum a tha ann buntainneachd is cunbhalachd na Gàidhlig a neartachadh, cho cudromach agus a tha e seirbheisean eadar-theangachaidh a cheadachadh agus rannsachadh air a' chànan a chur air adhart.

Raon	Gnìomh	Raon-ama	Roinn(ean)
Suirbhidhean agus Rannsachadh	Dèan sgrùdadh air an ìre dha bheil Gàidhlig buntainneach do shuirbhidhean is rannsachadh a nì Siorrachd Àir a Deas	2016	Poileasaidh agus Dèanadas
	Dèan cinnteach gun tèid fiosrachadh, rannsachadh is fianais mun Ghàidhlig a sgaoileas Bòrd na Gàidhlig a thoirt do sheirbheisean	2015-16	Poileasaidh agus Dèanadas
Buntainneachd agus Co-sheasmhachd na Gàidhlig	Dèan ceangal ri Bòrd na Gàidhlig agus buidhnean nàiseanta iomchaidh gus stiùireadh is comhairle bhuntainneach fhaighinn mu cho-sheasmhachd Ghàidhlig, leithid dèanamh cinnteach gun cùm luchd-cunraidh eadar-mhìneachaidh is eadar-theangachaidh ri Gnàthachadh-litreachaidh ùr na Gàidhlig agus gun cùm ainmean-àite ris an fheadhainn a mholas Ainmean-àite na h-Alba.	2016	Poileasaidh agus Dèanadas
Eadar-theangachadh is Eadar-mhìneachadh Gàidhlig	Cumaidh sinn oirnn a' toirt seachad seirbheisean eadar-theangachaidh is eadar-mhìneachaidh tro luchd-solair air an taobh a-muigh a rèir mar a dh'iarrar	2014 agus leantainneach	Buidhnean-stiùiridh agus Seirbheisean-foghlaim

CAIBIDEIL 4

17. TOIRT GU BUIL AGUS DEARCNACHADH

Raon-ama

- 17.1 Bidh am Plana Gàidhlig seo an gnìomh gu foirmeil fad trì bliadhna bho 3 Dùbhlachd 2014 no gus a bheilear air plana ùr a chur an alt. Ann an Caibideil 2 – *Gealltanasan Bunaiteach* agus Caibideil 3 – *Buaidh a Thaobh Poileasaidh air Gàidhlig*, nochd sinn cinn-latha nan targaidean sònraichte air am bi sinn an dùil rùintean sònraichte a thoirt gu buil.

A' Foillseachadh a' Phlana

- 17.2 Thèid Plana Gàidhlig Comhairle Siorrachd Inbhir Àir a Deas fhoillseachadh anns an dà chànan air an làrach-lìn. Cuideachd, nì sinn na leanas:
- brath-naidheachd a thoirt a-mach le fios mun phlana;
  - -cothrom a thoirt air lethbhric den phlana sna h-oifisean poblach agus sna h-àrainnean-fàilteachaidh againn;
  - am plana a chur air shùilean don luchd-obrach tro Eadra-lìon Comhairle Siorrachd Àir a Deas;
  - lethbhric den phlana a thoirt do Bhuidhnean Poblach Neo-roinneil, do bhuidhnean-gnìomha, luchd-gnìomha agus luchd-cunraidh a rèir mar a tha iomchaidh;
  - lethbhric den Phlana a thoirt do dh'eagrachaidhean Gàidhlig;
  - lethbhric a thoirt a-mach nuair a thèid an iarraidh, agus ann an caochladh chruthan, mar sa Chlò Mhòr, Stuth-èisteachd agus an leithid.

Ullachaidhean a thaobh Rianachd gus am Plana Gàidhlig a thoirt gu buil

- 17.3 Is e am plana seo poileasaidh Comhairle Siorrachd Àir a Deas agus fhuair e taic an dà chuid bhon sgioba-rianachd chorporra againn agus bho bhuill na Comhairle.

Uallach anns an Fharsaingeachd:

- 17.4 Bidh e an urra air a' cheann thall ris na Comhairlichean agus ris a' Cheannard dèanamh cinnteach gun libhrig Comhairle Siorrachd Àir a Deas air na rùintean am broinn a' phlana seo.

Buill air leth den Luchd-obrach:

- 17.5 Cuiridh sinn fiosrachadh mun Phlana Ghàidhlig air:

- Bòrd-brath an Luchd-obrach gu lèir,
- Cumhaichean Luchd-obrach agus
- Earrann Co-ionannachd is Eugsamhlachd na làraich-lìn agus eadra-lion "Rewired" le ceangal iomchaidh ri earrann luchd-obrach

Seirbheisean air an libhrigeadh gu treas pàrtaidhean:

- 17.6 Bidh Comhairle Siorrachd Àir a Deas gach treas buidheann nan luchd-solair sheirbheisean gèilleadh don Ro-innleachd Ceannaich aice a chuireas dleastanas air luchd-solair gèilleadh don reachdas a tha ann an-dràsta, reachdas chòraichean daonna agus Achd Co-ionannachd 2010 san àireamh.

A' toirt fios do bhuidhnean eile mun phlana

- 17.7 Thèid fiosrachadh mu na tha am broinn a' phlana seo do na Com-pàirtichean uile Ri Dealbhadh-coimhearsnachd air feadh Comhairle Siorrachd Àir a Deas. Thèid a thoirt cuideachd do gaach Comhaile-coimhearsnachd, Fòram Co-ionannachd is Eugsamhlachd Siorrachd Àir a Deas (riochdairean an luchd-phàirteachaidh nam measg), agus fòraim eile a rèir mar as iomchaidh.

A' maoinachadh a' phlana

- 17.8 Thèid gach gealltanas, gnìomh agus gnìomhachd anns a' phlana seo a mhaoineachadh tro bhuidheanan nan seirbheisean an-dràsta. Thèid cothrom fhaighinn air barrachd maoinachaidh airson phròiseactan sònraichte tro bhuidhnean-maoineachaidh air an taobh a-muigh a rèir mar as iomchaidh, mar eisimpleir Bòrd na Gàidhlig agus Awards for All.

Dearcnachadh agus toirt a' phlana gu buil

- 17.9 Thèid am Plana a dhearcnachadh gach bliadhna mar aithisg air adhartas gu Pannal an Luchd-cheannais agus an dèidh sin thèid a chur gu Bòrd na Gàidhlig mar fiosrachadh agus fhoillseachadh air làrach-lìn na Comhairle.

18. Fios thugainn

Is e an t-oifigear as àirde dreuchd le uallach-obrachaidh airson ullachadh, libhrigeadh is dearcnachadh Plana Gàidhlig Comhairle Siorrachd Àir a Deas:

Mark Baker
Ceannard, Poileasaidh agus Dèanadas

Comhairle Siorrachd Àir a Deas
Togalaichean na Comhairle,
Ceàrnag Wellington,
Inbhir Àir,
KA7 1DR

Fòn 01292 612757

Post-dealain mark.baker@south-ayrshire.gov.uk

Bu chòir ceistean mu obrachadh a' phlana bho latha gu latha a sheòladh gu:

Lorraine Finlayson
Oifigear Rianachd Ro-innleachdail
Poileasaidh agus Dèanadas

Comhairle Siorrachd Àir a Deas
Togalaichean na Comhairle,
Ceàrnag Wellington,
Inbhir Àir,
KA7 1DR

Fòn: 01292 612644

Post-dealain: lorraine.finlayson@south-ayrshire.gov.uk